

Bijlage 1

DERDE VOORTGANGSBERICHT HOTELS

1. Ontwikkelingen aantal hotelovernachtingen Den Haag

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het aantal hotelovernachtingen en de gemiddelde bezettingsgraad van de hotels in Den Haag weergegeven.

Hotelovernachtingen (Den Haag totaal) en bezettingsgraad (3*/4*/5*-hotels)

	Aantal hotelovernachtingen	Bezettingsgraad 3*/4*/5*-hotels
1998	970.200	68,9
1999	1.092.600	73,4
2000	1.092.300	74,9
2001	1.099.600	69,1
2002	1.025.500	71,4
2003	1.031.700	64,7
2004	1.008.700	64,4
2005	1.061.000	64,8
2006	1.099.000	67,8

Bronnen: CBS, 2007 en Horwath, 2007

➔ Het aantal hotelovernachtingen is de afgelopen twee jaar sterk gestegen en ligt weer op hetzelfde niveau als in de economische topjaren 1999-2001.

➔ Er is sprake van een stijging van de bezettingsgraad, dit ondanks het gegeven dat er de afgelopen twee jaar een groot aantal hotelkamers in Den Haag en regio gerealiseerd is. De gemiddelde bezettingsgraad in Den Haag ligt iets onder het Nederlandse gemiddelde van 69,2%. Indien de hotels in Amsterdam en Schiphol (de twee toeristische/zakelijke toplocaties van Nederland) buiten beschouwing worden gelaten, ligt de gemiddelde bezettingsgraad nationaal op 63,1% - ten opzichte hiervan scoort Den Haag hoger.

➔ De gemiddelde kamerprijs is gestegen van € 100,- in 2005 naar € 106,50 in 2006. De gemiddelde kamerprijs in Den Haag ligt boven het Nederlands gemiddelde van €98,-.

➔ De verhouding tussen binnenlandse en buitenlandse hotelovernachtingen was in 2006 als volgt: 49% binnenlands – 51% buitenlands. Het aandeel binnenlandse hotelovernachtingen is de afgelopen jaren sterk toegenomen, in 2000 bedroeg het aandeel binnenlands 42%.

In het kader van het Grote Stedenbeleid geldt voor vrijetijdseconomie de indicator ‘internationale hotelovernachtingen’. In het prestatieconvenant met het Ministerie van Economische Zaken is vastgelegd dat het aantal internationale hotelovernachtingen in Den Haag in de periode 2004-2009 met 4% moet stijgen. In 2004 bedroeg het aantal internationale hotelovernachtingen 525.200, in 2006 bedroeg het aantal 560.700, dit betekent dat op dit moment sprake is van een stijging van 6,75%.

Voor de periode 2006-2008 wordt voor Nederland een stijging van de gemiddelde bezettingsgraad met 4% verwacht (Brom: Horwath Consulting, 2007).

Werkgelegenheid in de hotelbranche Den Haag

In de sterk verstedelijkte regio's Zuidelijk Noord-Holland en Haaglanden bleef de ontwikkeling van het aantal banen in het verleden achter bij de nationale ontwikkelingen. De verwachte ontwikkeling in de sector consumentendiensten (detailhandel, horeca en catering, toerisme en maatschappelijke organisaties) zijn in sterke mate bevolkingsvolgend. Voor Den Haag, waar al veel consumentendiensten gevestigd zijn, zal de procentuele groei laag zijn. In absolute zin is in deze sector wel groei te verwachten, mede gezien het ambitieuze hotelbeleid mag voor Den Haag verwacht worden dat er in deze specifieke sector groei zal zijn en dan met name mede door de economische 'spin-off' - relatief veel structurele werkgelegenheid voor laag opgeleiden waaraan behoefte is in Den Haag.

Hotels leveren net als andere economische functies een bijdrage aan de menging van functies en aan de werkgelegenheid in de buurt. Als voordeel ten opzichte van andere economische functies kunnen zij met name een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

Aantal werkzame personen hotelbranche Den Haag

Aantal werkzame personen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	1292	1378	1385	1257	1335	1252	1346

2. Trends en ontwikkelingen hotelbranche

In deze paragraaf zijn de trends en ontwikkelingen binnen de hotelbranche samengevat weergegeven.

2.1 Algemeen

De hotelbranche is een professionele, kapitaalintensieve branche die gekenmerkt wordt door een snelle opvolging van trends - op dit moment worden veel investeringen gepleegd. De toeristische markt opereert op Europees en zelfs mondiaal niveau. Economische ontwikkelingen werken direct door op het functioneren van de hotelbranche, met name omdat circa 75-80% van de hotelovernachtingen afkomstig is van zakelijke bezoekers.

De trends zoals genoemd in de nota 'Roomservice' zijn nog steeds van toepassing. Daarnaast is de afgelopen jaren de opkomst van bijzondere hotels (bijvoorbeeld design of budget) zichtbaar alsmede investeringen in nieuwe technologie-toepassingen, wellnessvoorzieningen en vergader-/congresfaciliteiten.

2.2 Schaalvergroting, ketenvorming

Het gemiddeld aantal hotelkamers per hotelvestiging neemt per jaar toe. Deze groei wordt met name veroorzaakt door het wegvallen van kleinschalige familiehotels en de ontwikkeling van nieuwe grootschalige ketenhotels in het 3*-5* segment. Binnen het 3*-5* segment heeft het gemiddelde hotel thans 128 hotelkamers. Voor nieuwe hotelontwikkelingen bij vastgoedprojecten gaat het tegenwoordig doorgaans om minimaal 175-200 kamers. Meer dan 50% van alle hotelkamers in Nederland heeft tegenwoordig een of andere vorm van ketenbinding. Veel zelfstandige (familie-)hotels hebben zich de afgelopen jaren aangesloten bij franchiseformules, zoals bijvoorbeeld Hampshire of Best Western.

2.3 Opkomst nieuwe hotelketens

De afgelopen jaren is er een opmerkelijk aantal nieuwe hotelketens in opkomst. Samengevat gaat het hierbij om designhotels, kwalitatief hoogwaardige budgethotels, hotels met mini-kamers en bijzondere hotels in bijvoorbeeld oude landhuizen.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Easy-hotels, kleinschalige hotelkamers van 7-14 m² in binnensteden.
- NiteNite hotels, kamers die de sfeer oproepen van een hut in een luxe jacht.
- Yotel, design-hotel met kamers van 9 m², openen een vestiging op Schiphol.
- Eden hotels, diverse concepten, o.a. La Bèrgere in Maastricht en Babylon Hotel in Den Haag.
- Sandton hotels, diverse concepten, o.a. boutique-hotels
- Stein Group hotels, kleinschalige luxe hotels, onder andere College Hotel in Amsterdam.

2.4 Investerings in vergader-/congresfaciliteiten

De zakelijke markt voor vergaderen en congresseren is sterk in opkomst. Steeds meer hotels bieden volwaardige vergader-/congresfaciliteiten aan. Voor nieuwe hotels geldt dat professionele voorzieningen op dit vlak tot het standaardaanbod behoort, voor bestaande grotere hotels geldt in veel gevallen dat het aanbod aan vergaderzalen wordt uitgebreid.

2.5 Investerings in wellnessvoorzieningen

Steeds meer hotels investeren in voorzieningen die gericht zijn op wellness, hierbij gaat het bijvoorbeeld om fitness, sauna's, massages en schoonheidsbehandelingen. Het gemiddelde oppervlak van wellnessvoorzieningen in hotels neemt toe, hierbij zijn de voorzieningen in veel gevallen van een zodanige hoge kwaliteit dat ze ook voor niet-hotelgasten toegankelijk zijn.

2.6 Opkomst internetboekingen

Het aantal hotelkamers dat via internet geboekt wordt, neemt snel toe – met name via bekende sites zoals weekendjeweg.nl en hotels.com. Met de groeiende aandacht van de hotels voor het internet zal binnen nu en vijf jaar zo'n 75% van alle hotelboekingen via internet verlopen (Bron: KPMG, 2006). Een nadeel van boekingsites is dat de kosten van boekingen voor de hotellerie relatief hoog (kunnen) zijn, er worden immers boekingsstarieven berekend – oplopend tot circa 10-12% van de overnachtingsprijs. Gezien de positieve economische ontwikkeling van de hotelbranche is de onderhandelingspositie van hotels ten opzichte van de tussenbedrijven sterker geworden. Ook ontstaan er samenwerkingsverbanden tussen hotelketens en online bedrijven. Daarnaast geven steeds meer hotels op de eigen website een laagste prijs-garantie af.

2.7 Investerings in nieuwe technologie-toepassingen

Hotels investeren fors in nieuwe technologische ontwikkelingen, hierbij gaat het onder andere om draadloos internet en interfaces waardoor gebruiksmogelijkheden van telefoon, sleutelkaarten, minibars, interactieve televisie etcetera worden vergroot.

3. Recente ontwikkelingen hotelbranche Den Haag e.o.

Het hotelaanbod van Den Haag is de afgelopen jaren zowel kwantitatief als kwalitatief versterkt.

In 2004 is de grootschalige verbouwing en renovatie van Le Méridien Hotel Des Indes gestart. Hotel des Indes is in september 2005 heropend en beschikt nu over 92 luxe kamers en suites. Het Steigenberger Kurhaus Hotel heeft enkele jaren geleden de gehele entree en een aantal algemene ruimten volledig gerenoveerd. Vanwege de omschakeling naar de nieuwe sterrenclassificatie in 2004-2006 is een tweetal hotels de vijfde ster kwijtgeraakt, hierbij gaat het om het Crown Plaza Promenade hotel en het Eden Babylon hotel (voorheen Sofitel), beiden vallen thans onder de 4* categorie.

Een groot aantal 4* hotels heeft geïnvesteerd in de kwaliteit, voorbeelden hiervan zijn het Parkhotel (nieuw zalenaanbod), Novotel Centrum (nieuwe lobby, centrale ruimten), het Mercure hotel (herinrichting kamers), het Paleishotel (boutique-uitstraling), Carlton Beach (beachclub) en het Bilderberg Europa Hotel (herinrichting lobby, vergaderzalen). Het Golden Tulip Bel Air Hotel gaat op korte termijn investeren in het realiseren van nieuwe vergaderzalen.

Voor kleinschalige (familie-)hotels met 2-sterren of minder geldt dat enkele hotels de afgelopen periode gesloten zijn of verbouwd zijn tot appartementencomplexen. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn achtergebleven investeringen in het kwaliteitsniveau, de concurrentie met andere hotels, het ontbreken van opvolging (binnen de familiekring) en de hoge opbrengsten van herontwikkeling naar bijvoorbeeld woningen.

In het centrum van Den Haag is het hotelaanbod uitgebreid met het 3*-IBIS hotel met 197 kamers in een deel van het voormalige VSB-bankgebouw en het 4*-NH hotel met 205 kamers in het nieuw ontwikkelde zakendistrict Beatrixkwartier.

Daarnaast kan sinds vorig jaar in Transvaal overnacht worden in hotelkamers in sloopwoningen, op braakliggend terrein en nog niet verkochte nieuwbouwhuizen die door kunstenaars en lokale winkeliers zijn ingericht, de luxe varieert van één tot vijf sterren. Door de herstructurering van Transvaal veranderen de hotelkamers regelmatig van locatie.

Ook in de regio is het aantal hotelkamers toegenomen, in Delft zijn verschillende kleinere hotels uitgebreid, in Zoetermeer is het Bastion hotel uitgebreid met 40 kamers en in Rijswijk is het 4* hotel The Grand Winston met 252 kamers geopend. Daarnaast is onlangs in Nootdorp een 4* hotel Van der Valk geopend met 154 kamers, overigens wordt dit hotel vermeld en gepromoot als Van der Valk Den Haag – Nootdorp.

Voor de locatie Lulofstraat 55 is in 2004 een programma gedefinieerd gebaseerd op startershuisvesting, congresvoorzieningen en een budgethotel. Marktpartijen hebben echter geen interesse getoond in deze sociaal/maatschappelijke herontwikkeling, derhalve is het programma met een budgethotel niet haalbaar gebleken. Voorgesteld is het programma te herijken en het programma te richten op de vraag naar ruimten voor de creatieve sector.

4. Toekomstige hotelontwikkelingen Den Haag e.o.

In deze paragraaf zijn de te verwachten hotelontwikkelingen voor de komende periode beschreven.

4.1 Binnenstad/Centrum Den Haag

Afgelopen jaar is de verbouwing van voormalige PTT-pand op de **hoek Zeestraat/Scheveningseveer** gestart, het pand wordt herontwikkeld tot een 5*-hotel van de Amerikaanse Hilton-keten met circa 190-200 kamers. Het **Hilton hotel** wordt naar verwachting medio 2008 opgeleverd. Met de realisatie van dit hotel wordt een jarenlange ambitie uit de hotelnota gerealiseerd, aangezien het aanbod van 5* hotels in Den Haag beperkt is en de komst van een Amerikaans hotel wenselijk is, ook omdat bezoekers uit Noord-Amerikaans en Azië het liefst boeken bij een bekend, hoogwaardig Amerikaans ketenhotel.

In het project **Den Haag Nieuw Centraal** worden mogelijkheden geboden voor groei van de huidige hotelcapaciteit van Babylon. In de planvorming voor het **Wijnhavenkwartier** is voor fase 2 een 5* hotel van 200-250 kamers opgenomen.

Op de locatie Stationsplein bij **Den Haag Holland Spoor** worden plannen ontwikkeld voor het realiseren van een hotel met circa 150 kamers. Daarnaast wordt gekeken naar de hotelmogelijkheden voor de locatie van het Belastingkantoor. Aangezien Den Haag Holland Spoor de aankomstplek is voor internationale treinen, en dus voor veel internationale gasten, is dit gebied een interessante hotellocatie.

In de **Wagenstraat** wordt een kleinschalig Chinees hotel gerealiseerd met circa 30 kamers, het hotel zal speciaal gericht zijn op het ontvangen van Chinese zakendelegaties en Chinese tourgroepen.

In de **Haagse Passage** wordt uitbreiding van de hotelcapaciteit met circa 50-100 kamers op 4* niveau onderzocht.

4.2 Scheveningen

In de planvorming voor de herontwikkeling van **Scheveningen Haven** zijn een grootschalig 5* hotel met congresfaciliteiten en een middelgroot 3* hotel opgenomen. Voor de locatie Talud Schiereiland op de Dr. Lelykade bestaat de mogelijkheid om een hotel van 75 kamers te ontwikkelen.

In de plannen voor het **Nautisch Centrum** zijn mogelijkheden opgenomen voor circa 130-135 zgn. short stay appartementen en extended business-suits. Deze hotelkamers zijn ruimer dan normale hotelkamers en bedoeld voor (zakelijke) gasten die langer op dezelfde plek willen verblijven.

Voor de **Palace Promenade** is onlangs een bestemmingsplanwijziging afgegeven ten behoeve van het omvormen van circa 1.200 m² kantoorruimte tot een hotel (op verdieping, boven de winkels), hierbij gaat het om een budgethotel met circa 40-50 kamers voor de toeristische doelgroep.

4.3 Overige ontwikkelingen Den Haag

In 2002 is voor de locatie van het rijksmonument en voormalige jeugdherberg, **landgoed Ockenburgh**, een tender uitgeschreven waarbij marktpartijen werden uitgenodigd een voorstel voor een hoogwaardig congreshotel in te dienen. Gekozen is voor de ontwikkeling van een 5* hotel met circa 170 kamers, 1.700m² congresfaciliteiten, wellnessvoorzieningen en een restaurant van **Sandton Hotels**, een Nederlandse hotelgroep. De start van de bouw staat gepland voor 2009. De ontwikkeling van een luxe congreshotel aan deze zijde van de stad past goed binnen de ambities om het internationale vestigingsklimaat van Den Haag te versterken.

Daarnaast zijn er op dit moment verschillende initiatieven, onder andere voor budgetaccommodaties (in Scheveningen), onderwijsgerelateerde hotelaccommodaties (in de binnenstad) en kleinschalige, bijzondere hotelaccommodaties (met name binnenstad). Gezien het stadium van deze initiatieven kan hierover op dit moment nog geen nadere informatie verstrekt worden.

4.4 Ontwikkelingen omliggende gemeenten

Ook in omliggende gemeenten staan nieuwe hotelontwikkelingen gepland, met name Zoetermeer streeft naar een forse uitbreiding van de hotelcapaciteit. Voor Delft gaat het onder andere om de realisatie van een Tulip Inn hotel met 120 kamers bij IKEA, specifiek gericht op studenten van de IKEA Business College en zakelijke bezoekers van het IKEA Concept Center. Zoetermeer streeft onder andere naar uitbreiding van het Golden Tulip hotel en de ontwikkeling van een grootschalig sporthotel bij het leisurekwadrant.

5. Toeristenbelasting

Met enige regelmaat worden vragen gesteld over de heffing van toeristenbelasting, op nationaal niveau door de RECRON en op lokaal niveau door de Haagse hotellerie. Hierbij gaat het enerzijds om het al dan niet afschaffen van de toeristenbelasting of het maximeren van de tarieven en anderzijds om de hoge administratieve lasten.

De Haagse tarieven zijn de afgelopen twee jaar niet verhoogd. Er wordt gebruik gemaakt van gedifferentieerde tarieven, onder andere om lage(re) tarieven te kunnen heffen voor goedkope overnachtingsvormen, hiervan wordt met name gebruik gemaakt door gezinnen/families. Voor de hogere tariefklassen (4* en 5*) geldt dat het merendeel van de gasten zakelijk publiek is.

In onderstaande tabel wordt de hoogte van de toeristenbelasting voor de G4-steden en Noordwijk en Maastricht weergegeven.

Toeristenbelasting Nederlandse steden (in € per overnachting, per *-klasse)

Stad	0*	1*	2*	3*	4*	5*	Overig ¹
Den Haag	1,27	1,58	1,91	2,24 (< 31 kamers) 2,54 (> 30 kamers)	3,81	4,76	1,27 camping/haven 2,24 recreatiewoning
Maastricht	0,92	1,25	1,56	1,88	2,23	2,54	0,62
Noordwijk	1,40	1,46	2,08	2,08	3,12	3,64	1,30
Utrecht	5% van de overnachtingsprijs						
Rotterdam	Afgeschaft (in 2005)						
Amsterdam	5% van de overnachtingsprijs, exclusief ontbijt						

¹ Overig = Kamperen, Jeugdherberg, recreatiewoning

Te zien valt dat de hoogte van de toeristenbelasting sterk verschilt per stad. Het bedrag is het hoogst in Amsterdam en Utrecht, Den Haag 'scoret' in de middenmoot. Rotterdam heeft in 2005 de toeristenbelasting afgeschaft, de eventuele effecten hiervan zijn nog niet inzichtelijk. Uitgezonderd Rotterdam heffen alle andere concurrentsteden nog steeds toeristenbelasting.

Meerdere malen is gebleken dat toeristen zich bij hun keuze nauwelijks laten leiden door de hoogte van de toeristenbelasting. Voor een gastvrije stad is het belangrijk(-er) dat gemeente en ondernemers investeren in een kwalitatief hoogwaardig, klantvriendelijk en attractief product (VNG, 2005).

In het project 'Red Tape' worden de administratieve lasten van gemeentelijke vergunningen onder de loep genomen en wordt bekeken hoe de administratieve lasten voor ondernemers teruggebracht kunnen worden, hierbij komt ook de toeristenbelasting aan de orde. Onderzocht wordt hoe de administratieve lasten concreet verminderd kunnen worden voor de Haagse hotellerie.

6. Conclusies afgelopen periode en inzet hotelbeleid komende jaren

6.1 Conclusies afgelopen periode

Samengevat kan met betrekking tot de ontwikkelingen op de Haagse hotelmarkt van de afgelopen jaren het volgende geconcludeerd worden:

- Het aantal hotelovernachtingen in Den Haag is de afgelopen twee jaar sterk toegenomen, dit na magere jaren in de periode 2002-2004 (onder andere vanwege de economische recessie). De bezettingsgraad is op orde, de gemiddelde kamerprijs is aan de hoge kant.
- De hotelbranche ontwikkelt zich snel, voorbeelden hiervan zijn de toenemende schaalvergroting/ketenvorming, de opkomst van nieuwe hotelketens en investeringen in vergader-faciliteiten, wellnessvoorzieningen en technologietoepassingen.
- Het Haagse hotelaanbod is de afgelopen jaren zowel kwantitatief als kwalitatief versterkt. Hotel des Indes is na een grootschalige renovatie in 2005 heropend, ook een groot aantal andere hotels heeft geïnvesteerd in de kwaliteit. In het centrum van Den Haag is het hotelaanbod uitgebreid met een 3*-IBIS hotel en een 4*-NH hotel.
- In 2008 wordt het Hilton hotel opgeleverd. Daarnaast zal voor landgoed Ockenburgh een 5* hotel met congresvoorzieningen ontwikkeld worden. Er zijn diverse initiatieven voor meer kleinschalige hotels, hierbij gaat het onder andere om budgetaccommodatie. Ook in plannen voor onder andere Scheveningen-Haven en het Wijnhavenkwartier zijn mogelijkheden opgenomen voor het toevoegen van nieuwe hotels.
- Na oplevering van het Hilton hotel en het hotel bij landgoed Ockenburgh is een aanzienlijk deel van de in de nota 'Roomservice' opgenomen uitbreidingsraming (van 600-1.100 kamers) gerealiseerd.
- Marktpartijen zijn zeer geïnteresseerd in Den Haag als vestigingsplaats voor hotels. Vanuit de markt komen met regelmaat nieuwe aanvragen voor hotels binnen.

6.2 Inzet hotelbeleid komende jaren

Actief en stimulerend opereren op de hotelmarkt is gezien de internationale en toeristische ambities blijvend van Den Haag belang. Het uitblijven van vernieuwing en kwalitatieve uitbreiding zou de positie van Den Haag op de toeristische en zakelijke markt kunnen schaden. De ambities van Den Haag op het vlak van de internationale stad en vrijetijdseconomie/toerisme zijn fors, gestreefd wordt naar een grote sprong voorwaarts. Bij het realiseren van de ambities uit de 'Structuurvisie Den Haag 2020; Wereldstad aan Zee', 'position paper, Werken aan de Wereld' en de 'Citymarketingstrategie Den Haag / The Hague' hoort een actieve, gerichte inzet op het vlak van hotels.

Op dit moment wordt gewerkt aan een Actieprogramma Toerisme, dit programma is naar verwachting in het najaar van 2007 gereed. Uitgangspunt van het toeristisch beleid blijft het creëren van mogelijkheden om de toeristische groei van Den Haag boven landelijk gemiddelde te doen uitstijgen en extra arbeidsplaatsen te genereren. Internationale (zakelijke) verblijfstoeristen en stedentrippers zijn in dit kader interessante doelgroepen, daarnaast gaat het nadrukkelijk om de zakelijke congresbezoekers. Het Actieplan Toerisme

zal bestaan uit een programma waarin zowel zogenaamde quick wins als ambitieuze, strategische lange termijn projecten worden voorgesteld

In de 'Structuurvisie Den Haag 2020; Wereldstad aan Zee' zijn ontwikkelingsgebieden aangewezen, hiervoor worden concrete masterplannen ontwikkeld, de doorlooptijd van deze masterplannen bedraagt 1 à 2 jaar. Hierbij worden de algemene ambities uit de Structuurvisie nader uitgewerkt, zowel ruimtelijk als programmatisch – ook de fasering van de diverse plannen komt aan de orde. Met name vanuit die masterplannen, zal de wens uitgesproken worden op voorhand bepaalde locaties in een gebied als hotelbestemming aan te merken.

Voor de positie van Den Haag als Internationale Stad worden verschillende actieprogramma's opgesteld, onder andere op het vlak van cultuur, hoger en academisch onderwijs en de positie als toonaangevende internationale juridische stad. Bij Citymarketing gaat het onder andere om (inter-)nationale marketingcampagnes en het project 'Den Haag, gastvrije stad', hierbij gaat het om verbeteren van de dienstverlening aan bezoekers/toeristen.

Naar verwachting zullen de inspanningen vanuit de gemeente en de toeristische sector veel extra overnachtingen opleveren. Gezien het feit dat de ambities nader uitgewerkt worden en de toekomst van de Haagse hotelmarkt mede hiervan afhankelijk is, is het opstellen van een nieuwe hotelnota op dit moment niet aan de orde. Op basis van de uitwerking van de ambities voor de 'Structuurvisie', 'Internationale Stad', 'Citymarketing' en 'Toerisme' zal een nieuwe uitbreidingsraming voor hotels opgesteld worden.

Er is op dit moment geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in de ingezette beleidslijnen, zoals weergegeven in de hotelnota 'Roomservice'. De ingezette route tot uitbreiding van het aantal hotelkamers wordt voortgezet. Ingezet wordt op kwalitatieve groei, met name gericht op het aantrekken van een extra internationale 5*-hotel, budgetaccommodatie(s) en special interest hotels, bij het laatste gaat het bijvoorbeeld om onderwijsgerelateerde hotelvoorzieningen, designaanbod en hotelkamers te water. Voor nieuwe hotels wordt ook nadrukkelijk gekeken naar gebieden in opkomst, zoals Scheveningen-Haven, de Stationsbuurt en het Zeeheldenkwartier.

Het aantal op korte termijn beschikbare en aantrekkelijke locaties voor nieuwe hotels is beperkt, komende periode zal aandacht uitgaan naar het in kaart brengen van nieuwe, potentiële hotellocaties. Dit is van belang aangezien de hotelsector op dit moment een investeringsgolf kent (onder andere vanwege het verder aantrekken van de economie), hotelketens zijn bereid te investeren en actief op zoek naar nieuwe vestigingslocaties. Verschillende hotelketens hebben aangegeven de huidige, potentiële hotellocaties onvoldoende interessante vinden. Hierbij zijn met name de aspecten ligging (sfeer, onvoldoende omliggende voorzieningen, veiligheidsgevoel) en fasering/ontwikkelingstermijn (te ver in de tijd) aan de orde – het laatste heeft te maken met de investeringsgolf en de wens om op korte termijn te investeren.

Marktpartijen, beleggers en hotelketens zijn zeer geïnteresseerd in Den Haag als vestigingsplaats voor hotels. Vanuit de markt komen met regelmaat nieuwe aanvragen voor hotels binnen - met name vanuit de zgn. special interest hotels en 3*/4* ketens, gericht op de zakelijke markt. In de periode sinds het uitbrengen van de hotelnota 'Roomservice' zijn veel inspanningen gepleegd op het benaderen van ketens en tussenpartijen. In eerdere voortgangsberichten is al melding gemaakt van het gegeven dat slechts een beperkt aantal hotelinitiatieven daadwerkelijk tot uitvoering leiden, vandaar dat er bij de acquisitie veel initiatieven worden ondersteund. Onzekerheden met betrekking tot de kans op overaanbod zijn op dit moment niet aan de orde, enerzijds vanwege de inzet op kwalitatieve in plaats van ongecontroleerde kwantitatieve groei en de investeringswens vanuit de hotelsector.

Concurrerende steden, zoals Amsterdam en Rotterdam, hebben forse uitbreidingsambities en zijn hard op weg om het aantal hotelkamers uit te breiden. Gezien het belang van een goede hotelmarkt voor de internationale en toeristische ambities van Den Haag, is het noodzakelijk nieuwe hotelontwikkelingen blijvend te stimuleren en faciliteren.